

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Гуманітарний факультет
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ТА НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ

Освітній рівень	Третій (доктор філософії)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	05	«Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051	Економіка
Освітньо-наукова програма	Економіка	
Обсяг дисципліни	4 кредити (120 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (22 академічних годин), практичні заняття (20 академічних годин)	
Форма контролю	Екзамен	

Викладач: Вощенко В.Ю., кандидат філософських наук, доцент

Мета навчальної дисципліни

Метою курсу є набуття знань про фундаментальні підстави та засадничі принципи сучасного наукового мислення.

Знання та навички, надбані здобувачем при вивченні даної дисципліни, дозволяють сформуванню у майбутніх фахівців з економіки такі ключові компетентності:

ЗК 1. Здатність до застосування загальних (аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, моделювання та ін.) та спеціальних (пов'язаних з особливостями об'єкту дослідження) методів дослідження; формувати на цій основі системний науковий світогляд, морально-етичні цінності, громадянську позицію, професійну та академічну етику, загальний культурний кругозір.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах розвитку суспільства, розробляти власні нестандартні підходи, способи, методи, інноваційні шляхи розв'язання складних і нетипових завдань; ініціювати дослідницько-інноваційні проекти, автономно працювати під час їх реалізації.

СК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземними мовами, глибоке розуміння наукових текстів з економіки іноземною мовою.

СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки з дотриманням ключових засад професійної етики, системи морально-культурних цінностей.

СК 9. Знання сучасних парадигм дослідження соціально-економічних систем різного рівня, основних теорій, концепцій, моделей та інструментарію економічних досліджень.

СК 10. Здатність критичного застосування методів системного аналізу, а також оцінювати їхні можливості для подальшого використання при розв'язанні конкретних наукових та практичних задач.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Набути системного наукового світогляду, розуміти основні методологічні та світоглядні проблеми і сучасний стан наукових знань у сфері економіки, володіти сучасними теоріями і концепціями суспільно-економічного розвитку.

ПРН 3. Здатність застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності та правових засад організації освітньої та наукової діяльності.

ПРН 4. Знати сучасний парадигмальний контекст еволюції світової економічної науки, глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в сучасних умовах

ПРН 16. Здатність оцінювати раціональність поведінки економічних суб'єктів, визначати та долати обмеження традиційної економічної моделі під час вирішення практичних економічних завдань, застосовувати поведінкові моделі у процесі здійснення економічного прогнозування.

ПРН 17. Здатність розвивати евристичний потенціал сучасних економічних теорій для аналізу закономірностей рівноважного функціонування та сталого розвитку економічних систем. Критично осмислювати підходи різних наукових шкіл до подолання кризових явищ в національній економіці.

Завдання навчальної дисципліни:

всебічний розгляд феномену людського мислення з особливою увагою до двох його теоретичних форм – науки і філософії;

осягнення глибинних зв'язків наукового мислення і філософії;

осягнення ролі філософії у формуванні сучасної наукової думки, теоретико-методологічних підходів до формулювання та розв'язання наукових проблем і формування пріоритетів та пріоритетних напрямків сучасних наукових досліджень, аналіз зв'язку сучасних наукових концепцій із філософією.

Передумови для вивчення дисципліни

вивчення навчальних дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень»;

опанування практичними навичками відпрацювання кваліфікаційних робіт;

проходження практичного стажування в державних установах, підприємствах галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни:

здобувач повинен знати:

сутності, специфічних рис, властивостей та критеріїв нового наукового знання та принципів його філософського осмислення.

методологію, сутність і специфіку наукового дослідження;

методи аналізу інформаційних джерел;

види та способи подання наукової інформації;

методи отримання вихідних даних у науковому дослідженні, спостереженні, експерименті та ін.;

методи логічного оброблення даних;

методи генерування нових ідей;

правила написання наукової праці та підготовки її до публікації;

здобувач повинен вміти:

розрізняти та застосовувати філософські та загальнонаукові принципи пізнання та форми мислення;

розробляти й впроваджувати нові наукові методології, що ґрунтуються на засадах сучасної філософської раціональності;

практично застосовувати сучасні філософські знання у процесі виконання власного наукового дослідження з метою розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	C	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	дисципліни.
60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/ заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен, виконання завдань на практичних заняттях.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Філософія, наука та феномен людського мислення						
Тема 1. Що таке мислення?	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Феномен філософії	10	2	2	-	-	6

Тема 3. Феномен науки	10	2	2	-	-	6
Змістовий модуль II. Філософський світогляд та наукова картина світу						
Тема 4. Що таке світ? Філософія і світогляд. Наука, науковий світогляд і наукова картина світу	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Засадничі принципи філософського світогляду та наукової картини світу (аналогія, концептуалізація, дескрипція, прескрипція, тощо)	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Онтологічна та епістемологічна складові у системі (теоретичного) наукового мислення	10	2	2	-	-	6
Тема 7. Етична складова у системі (практичного) наукового мислення	10	2	2	-	-	6
Змістовий модуль III. Філософські засади наукового мислення та методології						
Тема 8. Філософсько-наукові підходи: трансценденталізм, матеріалістична діалектика, феноменологія (інтенціоналізм) та аналітизм (контекстуалізм)	10	2	2	-	-	6
Тема 9. Філософія свідомості та когнітивна наука	14	2	2	-	-	10
Тема 10. Логіка, філософія мови та наукове мислення	14	2	2	-	-	10
Тема 11. Суб'єктно-об'єктний стосунок як основа наукового пізнання	12	2	-	-	-	10
Усього годин	120	22	20	-	-	78

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання контрольних робіт), проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль – екзамен, проводиться у формі тестування.

Методичне забезпечення

1. Філософія: курс лекцій для студ. усіх напрямів підготовки усіх форм навчання. - Полтава: ПолтНТУ. - 2017. - 288 с.
2. Матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.
3. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни " Філософія " для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. - Полтава: ПНТУ. - 2015. - 31 с.

5. Конспекти лекцій із філософії (онтологія, антропологія, соціальна філософія). - Полтава: ПолтДТУ. - 2017. - 97 с.

Рекомендована література

Базова

1. *Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку* / Пер з англ.: І. Грабовський, У. Луц, А. Синиця; наук. ред. А. Синиця. Львів: Літопис, 2014. 374 с.
2. Апель К.-О. *Дискурс і відповідальність: проблема переходу до постконвенціональної моралі* / Пер. з нім. В. Купліна. К.: Дух і літера, 2009. 430 с.
3. Бадью А. *Концепт моделі. Вступ до матеріалістичної епістемології математики.* / Пер. з франц. А. Рєпи. К.: Ніка-Центр, 2009. 232 с.
4. Генрих Д. *Свідоме життя: дослідження співвідношення суб'єктивності та метафізики* / Пер. з нім. В. М. Терлецького. – К.: Курс, 2006. – 188 с.
5. Габермас Ю. *Постметафізичне мислення* / Пер. з нім. В. Купліна. К.: Дух і літера, 2011. – 280 с.

Допоміжна

1. Гула Р.В., Передерій І.Г., Вощенко В.Ю. Теорія культури у схемах: посібник-додаток до навчальних дисциплін «Світова культура та мистецтво», «Історія зарубіжної культури», «Культурологія», «Історія української культури». Полтава: ПолтНТУ, 2017. 49 с.
2. Бадью А. *Століття* / Пер. з французької А. Рєпи. – Львів: Кальварія; К.: Ніка-Центр, 2014. – 304 с.
3. Богачов А. *Досвід і сенс.* – К.: Дух і літера, 2012. 336 с.
4. Богачов А. Л. *Філософська герменевтика. Навчальний посібник.* К.: Курс, 2006. 405 с.
5. Лакс М. *Метафізика: сучасний вступ* / Пер. з англ. К.: Дух і літера, 2016. 584 с.